

Före: Drygt 40 års exponering för växlande väder, årstider samt inte minst skiftningar i temperatur och luftfuktighet har satt sina spår.

Efter: Några timmar senare kan kapellmakaren Kristina Ökvist betrakta det färdiga resultatet.

Snövit vår för bedagad Polar

Omklädda säten skänker nytt liv

Har du tillgång till en bra symaskin, en vass sax, en häftpistol – och en ängels tålamod? Då har du vad som krävs för att fräscha upp inredningen i din båt!

TEXT OCH FOTO THOMAS HYRÉN

Praktiskt Båtägande fick hänga med kapellmakaren Kristina Ökvist – ägare till Kristinas Kapellverkstad – under en arbetsdag i hennes ateljé i Stockholmsförorten Årsta. På dagens att-göra-lista står omklädnings av två säten och en aktersoffa till en Polar 17. Den främsta anledningen till vårt besök är att Kristina har lovat att dela med sig av några yrkeshemligheter till PB:s läsare.

– För det första behöver du en bra symaskin. Ska du, som i det här fallet, sy i konstläder, så klarar de flesta maskiner det. Känner du dig ändå osäker, skaffa en provbit av det material du vill jobba med och testa att sy i det. Tänk också på att använda en stark och bra tråd, säger Kristina.

I hennes ateljé utförs alla arbeten på en robust symaskin av märket Pfaff. Kristina berättar

att hon köpt den remdrivna maskinen av en nyligen pensionerad skomakare. Den smått museala Pfaff-maskinen klarar de flesta material utan att knorra. Dock är hon av den uppfattningen att det inte behövs en maskin som hennes för att sy i konstläder, då materialet är relativt lättarbetat. När det gäller val av sytråd föredrar Kristina att använda samma typ av tråd, tillverkad i en blandning av syntet och bomull, till både kapell och dynor.

– Speciellt när du syr kapell är det att rekommendera att sy med syntet/bomullstråd. Bomullen sväller nämligen om den blir blöt. När det regnar tatar

Projektet i korthet

SVÅRIGHETSGRAD

Medel.

TIDSÅTGÅNG

Dubbelsätet: Från 6 timmar och uppåt beroende på förkunskaper.

UNGEFÄRLIGT PRIS

3 m konstläder à 280 kr/m, 5 m kederlist à 12 kr/m: Cirka 1 000 kronor inklusive tråd och häftklammer i rostfritt stål.

tråden sömmen så att det inte läcker in vatten, säger Kristina Ökvist.

Hennes nästa råd är att arbeta lugnt och metodiskt. Är du det minsta osäker? Dokumentera arbetsgången. Notera hur, och i vilken ordning, saker och ting hänger ihop. Räcker det inte med papper och penna kan en digitalkamera användas för att stötta minnet så att den nya klädselns beståndsdelar sammanfogas och återmonteras i rätt ordningsföljd.

Polar 17-sätena är inte så komplicerade, tycker Kristina. ➔

➔ Den enda detalj hon måste hålla reda på under demonteringen av klädseln är de skruvar som fogar samman underredets trästomme med sittdynorna. När socklar och dynor är separerade plockar hon fram ett specialverktyg för att lossa alla gamla häftklamrar.

– Det är inte nödvändigt med ett sådant här specialverktyg. Det går lika bra med en skruvmejsel eller en spetsig kniv. En tång kan vara bra också för att ta bort klamrar som inte lossnar helt eller som går sönder.

Tänk på, säger Kristina, att använda rostfria klamrar när du monterar dit det nya tyget eller konstlädret. Klamrar som rostar kan annars lämna fula märken på materialet.

Funkar som mall

Fast den drygt 40 år gamla originalklädseln är sliten och bitvis knappt hänger samman, kommer den att fylla sitt syfte

som mall. Istället för att slita loss – och riskera att ödelägga – konstlädret och förpassa det raka vägen till papperskorgen iakttar Kristina extra försiktighet. Och hennes varliga hantering betalar sig. Det visar sig att alla delar som lossas faktiskt går att använda som mallar.

Den gamla originalklädseln är tvåfärgad – en grå och en blå nyans. Den nya klädseln kommer att avvika från originalet såtillvida att Kristina endast använder enfärgat vitt konstläder med en marinblå kederlist som dekorativ kontrast. I övrigt är utformningen av den nya klädseln så långt det är möjligt en kopia av originalet. För att uppnå så stor likhet som möjligt delas klädseln från sittdynor och ryggstöd upp i sina beståndsdelar. Med en sax i högsta hugg klipper Kristina så nära de gamla sömmarna som möjligt. Varje sittdyna består av fyra olika paneler – tre på ovansidan

och en kantbit – och ryggstödet av fem delar.

– Lägga ut de gamla bitarna med rätsidan mot det nya tygets avigsida. Rita längs kanterna, klipp därefter med god marginal – cirka 15 millimeters sömsmån, säger Kristina.

Raka sömmar

Nåla ihop delarna till sittdynan efter markeringarna, rätsida mot rätsida. Var noga med att sömmarna blir raka. När delarna är hopfogade med nålar – testa på dynan. Det är betydligt enklare – och mindre tålamsprövande – att nåla om och göra rätt än att sprätta redan sydda sömmar. Rådet att testa med jämna mellanrum under arbets gång är för övrigt ett återkommande mantra från Kristina, liksom att ha en ask plåster inom räckhåll.

– Det uppstår alltid blodvite vid den här typen av jobb. Alltid, säger hon och skrattar.

En bra symaskin och en portion tålmod är två viktiga faktorer för ett lyckat slutresultat.

Polar 17

LÄNGD: 5,50 meter – 18 fot
BREDD: 1,70 meter
DEPLACEMENT: 700 kilo
MOTOR: Marinkonverterad Volvo B21, 160 hk
TOPPFART: 45 knop

Dynorna på Polar 17 har en klädd sockel. Kristina börjar därför med att demontera samtliga delar i sitstommes om med en skruvmejsel.

Alla skruvar är urskruvade och sockeln kan separeras från sittdynans underrede.

Plocka bort alla gamla häftklamrar. Det finns ett specialverktyg, men en vanlig skruvmejsel fungerar nästan lika bra. Om klamrarna går sönder kan en avbitartång komma till användning.

När alla häftklamrar är bortplockade är det dags att vända på dynan. Lossa den gamla klädseln försiktigt. Bli inte överraskad om det finns spår (eller mer) av insekter – och i värsta fall möss.

Klipp loss kantbiten. Låt saxen löpa så nära kederlisten som möjligt. Notera var den söm som sammanfogat den gamla kantbiten varit placerad. I vårt fall har den legat delvis dold av ryggdynan.

Vitsen med att klippa sönder den gamla klädseln i sömmarna är att delarna ska användas som mallar för den nya klädseln. Men i detta fall är kantbiten så pass trasig att den förpassas till papperskorgen.

Fortsätt på den inslagna vägen med saxen. Dela upp sittdynans tre ursprungliga paneler för att kunna använda dem som mallar.

Placera ut de gamla delarna – med rätsidan nedåt – mot den nya klädselns avigsida. Kristina sätter små märken med jämna mellanrum ...

9 ... som stödpunkter för att sedan kunna dra raka linjer med en linjal.

10 Kristina klipper till de nya panelerna med en sax. Hon lämnar cirka 1,5 centimeters marginal till mönstret för sömsmån.

11 Placera panelerna till den blivande sittdynsklädseln med rätsida mot rätsida och nåla efter markeringen.

12 Kontrollera noggrant att nålningen följer markeringen på bägge sidor. Var noga med att kanterna är helt raka. Ofta är den gamla klädseln lite vriden och töjd.

13 Dags att sy ihop sittdynans tre delar. Placera gärna sömmen någon millimeter innanför nålningen så döljs hålen efter nålarna på det färdiga arbetet.

14 För extra styrka – sy en så kallad stickning. Vik fällkanten åt önskat håll. Sy sedan en extra söm och klipp därefter till den så att den blir jämn och fin. Lämnna ett par millimeters marginal till den ursprungliga sömmen.

15 Placera de sammanfogade panelerna till sittdynan med rätsidan upp. Nåla därefter kederlisten längs ytterkantens markeringar. Var extra noggrann i hörnen.

16 Se till att materialet är lagom sträckt och att det inte blir några veck. Kontrollera också att listen följer kantens markering på avigsidan. Tänk på var skarven hamnar så att den syns så lite som möjligt. Här hamnar den under ryggdynan.

17 Kontrollera med jämna mellanrum att alla klädselns delar hamnar rätt och att passformen blir den önska-de. Om inte, justera. Det är enklare att flytta nålar än att sprätta redan sydda sömmar!

18 Det finns speciella pressarfötter för sömnad av kederlist med ett spår där listen kan löpa. Kristina föredrar en smalare variant. Var noggrann så att sömmen blir rak, det är viktigare än att den ligger så nära listen som möjligt.

19 För bästa slutresultat, iaktta extra noggrannhet i hörnen. Passa in skarven på listen – klipp till och sy fast – så att det blir snyggt.

20 Listen på plats. Dags för ny kontroll. Se till att listen löper kant i kant med skumplasten.

21 Passformen får godkänt och Kristina klipper bort överflödigt material inför nästa steg.

22 Eftersom den gamla kantbiten var så sliten att den knappt duger att malla av använder Kristina ett måttband för att alla mått – längd och höjd (bottenplatta + skumplast) – ska bli rätt.

23 Måtten för kantbiten appliceras på tyget. Liksom tidigare lägger Kristina på 1,5 centimeter sömsmån per sida (3 centimeter totalt).

24 Klipp till kantbiten.

Snåla inte med häftklamrar

25 Placera den färdigsyddas ovansidan på dynan. Lägg kantbiten på plats och tajta till så att materialet blir lagom spänt mot skumplast och bottenplatta.

26 Se till att kortsidorna på kantbiten hamnar på lämpligt ställe så att skarven syns så lite som möjligt. I det här fallet placeras skarven på samma ställe som kederlisens skarv.

27 När kantbitens placering är klar fixeras ändarna med en knappnål.

28 Sätt ett par tvärmarkeringar – minst två – i alla hörn.

29 Lossa kantbiten försiktigt och vänd sedan på sittdyns- och kantbiten så att de hamnar rätsida mot rätsida. Kontrollera så att tvärmarkeringarna hamnar rätt i hörnen.

30 Passningen i hörnen är nyckeln för ett bra resultat. Börja därför nåla samman kantbiten och ovansidan i ett hörn rätsida mot rätsida.

31 Sätt en nål med jämna mellanrum varvet runt. Tänk på att nåla så tajt in på kederlisten som möjligt. Var extra noggrann med att passa in och fixera tvärmarkeringarna i hörnen.

32 Klipp några jack i hörnen så blir det enklare att sy de rundade hörnen med ett snyggt slutresultat, utan rynkor.

33 Eftersom skarven hamnar under ryggestödet och därför inte kommer att synas väljer Kristina att lägga ändarna om lott.

34 Passa in längden och kapa till. Fixera skarven med en knappnål.

35 Vräng klädseln rätt och trä den försiktigt, så att nålarna inte lossnar, över dynan för att kontrollera passformen. Om passformen inte håller måttet, justera nålningen tills den gör det.

36 Sy ihop kantbiten med ovansidan av klädseln. Kör försiktigt och var noggrann med att symaskinens pressarfot smiter så nära kederlisten som det bara går.

37 Kontrollera resultatet. Om det ser ut så här, sy ett varv till. Pressa listen hårt mot pressarfoten så att sömmen smiter nära!

38 Så här ska ett väl utfört sömnadsarbete se ut. Med detta utseende är det bara att jämna till fällkanten med en sax.

39 Vräng åter klädseln rätt och trä den över skumplastdynan. Släta till ovansidan och kontrollera att kederlisten följer dynans kant runt om.

40 Sträck upp klädseln i hörnen och kontrollera passformen.

41
Vänd dynan med ovansidan ned och fäst klädseln med en häftpistol. Använd rostfri häftklammer! Sträck ordentligt innan du skjuter.

42
Vänd på dynan med jämna mellanrum och kontrollera att det inte blir några oönskade veck.

43
Snåla inte med häftklamrar. Var extra generös i hörnen.

44
Klappat och klart! Bara att sitta vackert!

Sockel

45
Lossa alla gamla häftklamrar med specialverktyget alternativt en skruvmejsel. Vräng loss den gamla klädseln från sockeln.

46
Med en penna markerar Kristina var ändarna på den nya beklädnaden ska placeras så att de hamnar på samma sida som skarvarna på sittdynan.

47
Sockeln är lika hög runt om och omkretsen är densamma som på sittdynan.

48
En ny bit ritas upp med linjal istället för att använda den gamla som mall. Tänk på att lämna marginal för "sömsmån" – i detta fall häftklamrar och häftpistol. Klipp till panelen med en sax.

49
Skjut fast panelen med rostfri häftklammer. Sträck materialet och kolla så att det blir rakt och utan rynkor.

50
Frlägg alla skruvhål för att underlätta återmonteringen. Klipp också bort eventuellt överflödigt material.

51
Efter 40 år tillsammans och ett par timmar isär är återföreningen nära! Skruva ihop sockel och sittdyna.

52
Klappat och klart! Som en sista åtgärd markerar Kristina – med en nål och en penna – var skruvhålen för ryggstödet är placerade.

Ryggstöd

53
Lossa alla gamla häftklamrar med specialverktyget alternativt en skruvmejsel. Kräng av klädseln från stommen.

54
Dela upp den gamla klädselns paneler med en sax. Klipp efter originalsömmar och följ kederlisten.

55
Lossa klädseln från stommen.

56
Fortsätt dela upp alla gamla delar med saxen.

Slutresultatet

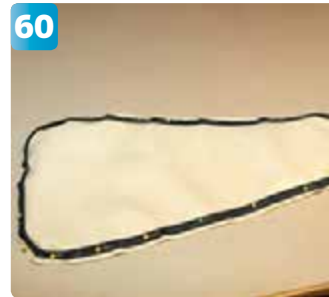
57 Placera ut alla delar – tre till ryggstödet och två gavelbitar samt två smala kanter till rundningen nedtill på gavlarna – med rätsidan nedåt mot den nya klädselns avigsida och malla av.

58 Klipp ut de nya panelerna. Lämna cirka 1,5 centimeters marginal som sömsmån.

59 Det är enklare att nåla kederlisten på en plan bit, och i det här fallet blir gavlarna det naturliga valet framför ryggstödet framsidor. Följ markeringarna noga. Tänk också till så att listskarven placeras så att den syns så lite som möjligt.

60 Ett av sidostyckena med kederlisten nålad och redo för symaskinen.

61 Sy fast kederlisten. Se till att pressarfoten smiter nära listen. Klipp bort överflödigt material från gavelbitarna.

62 Nåla samman de tre panelerna ("hock" och svank) som utgör ryggstödet framsidor.

63 Sy ihop delarna till ryggstödet. Vik fällarna och sy stickningar på samma vis som på sittdynan tidigare. Tänk "taktegel" så att riktningen på stickningens vikning blir rätt – annars fungerar den som smutsfälla!

64 Placera det sammanfogade ryggstycket på stommen. Kontrollera att de tvärgående sömmarna är dels symmetriska, dels raka. Passformen i övrigt ska vara tajt men inte trång.

65 Mät ut och markera "mitten nock" på både rygg- och gavelstycken. Placera märkena mitt för varandra rätsida mot rätsida innan panelerna nålas samman.

66 Klipp ett antal jack i kanten där kederlisten svänger som tvärest. Det underlättar sömnaden och slutresultatet blir snyggare.

67 Vräng klädseln rätt och placera den försiktigt på stommen. Kolla att kederlisten löper rätt och att sömmarna blir raka.

68 Sy ihop ryggstycket med gavlarna. Se till att pressarfoten löper tajt in på kederlisten. Kontrollera gärna på stommen och sy en extra söm om det glipar någonstans.

69 Kräng på den färdiga klädseln på stommen ...

70 Vänd på ryggstödet och häfta fast klädseln med en häftpistol. Fortfarande med rostfri klammer! Sträck ordentligt men inte så att det blir rynkigt. Kontrollera löpande.

71 Granska det färdiga resultatet.

72 Efter ett par timmars jobb återstår bara att återföra alla delar.